

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1922 kl. 1 e. m.

Andra särskilda utskottets utlåtande nr 2 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 78 med förslag till lag om ändrad lydelse av 35 och 77 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Uti en till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 78, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit Riksdagen att antaga följande:

Lag

om ändrad lydelse av 35 och 77 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Härigenom förordnas, att 35 § sista stycket och 77 § första stycket i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola erhålla följande ändrade lydelse:

35 §.

Kostnad för väglagning, som enligt denna paragraf genom landsfiskalens föranstaltande utföres, skall av vägstyrelsen förskjutas, dock, vad angår botande av tillfälliga brister, ej till högre belopp än landsfogden i länet efter granskning av kostnadsräkningen godkänner. Kostnadsbelopp, som sålunda bör förskjutas, skall av landsfiskalen omedelbart efter arbetets utförande uttagas av vederbörande väghållare eller vägfogde men skall, där tillgång saknas till beloppets gäldande, stanna å väggassan.

77 §.

Underlåter väghållare eller, där vägfogde finnes, denne att efter föreläggande eller anmaning, såsom i 35 § sägs, inom föreskriven tid bättra förekommande brister, eller underlåtes sådant av väghållare, som blivit om dylika brister av vägfogden underrättad, böte den försumlige från och med tio till och med tvåhundra kronor.

Beträffande de omständigheter, som föranlett framläggandet av ifrågavarande proposition, har chefen för kommunikationsdepartementet till statsrådsprotokollet den 27 januari 1922 anfört:

»Enligt 35 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet åligger det landsfiskal att låta mot lega eller annorledes avhjälpa de brister i vägunderhållet, som anmärkts vid vägsyn eller formlig efterbesiktning eller ock tillfälligtvis uppkommit emellan de årliga vägsynerna, för såvitt bristerna ej botas av väghållaren. Kostnaden för sådan väglagning äger landsfiskalen omedelbart uttaga hos vederbörande väghållare eller vägfogde. Sannolikt har man vid stadgandets tillkomst utgått från att landsfiskalen skulle bortlega avhjälpan det av bristerna på sådana villkor, att entreprenören skulle hava att för entreprenadsumman hålla sig allenast till den försumlige väghållaren. Emellertid ligger det i sakens natur, att svårigheter måste yppa sig vid försök att åvägabringa entreprenad på dylika villkor. Särskilt i det fall att den försumlige väghållaren är insolvent, kan en sådan entreprenad icke vara begärlig. Utvecklingen har också gått i den riktning, att landsfiskalen för att kunna åvägabringa entreprenadavtal nödgats ikläda sig personlig ansvarighet för entreprenadsumman, oavsett huruvida han sedan kan uttaga densamma hos väghållaren.»

Sedan departementschefen förmält, hurusom från olika länsstyrelser inkommit framställningar med anledning av de olägenheter, som yppats vid tillämpningen av 35 § väglagen, samt departementschefen tillika redogjort för innehållet av de yttranden, som hörda myndigheter avgivit över nämnda framställningar, har departementschefen vidare anfört:

»Av den i ärendet förebragta utredningen framgår uppenbarligen, att förhållandena uti ifrågavarande avseende icke äro tillfredsställande. Det kan ej vara riktigt, att landsfiskalen för väglagning skall behöva vidkännas utlägg samt, i händelse av väghållarens insolvens, till och med riskera att icke kunna återfå detsamma. Det ligger i öppen dag, att även den mest nitiske landsfiskal måste rygga tillbaka för att på så-

dana villkor avhjälpa uppkomna brister i vägunderhållet, särskilt när det är fråga om större belopp. Åtskilliga exempel i detta avseende återopas ock i de avgivna yttrandena. Sälunda hade vid 1920 års vägsyn en väglott påsynats brister, vilkas avhjälpande beräknades draga en kostnad av omkring 8,000 kronor, men ansåg vederbörande landsfiskal sig icke hava skyldighet att förskjuta en så stor summa med risk att icke kunna återfå den, varför väglotten fick förbliva i oförändrat skick.

Att anlita den av en länsstyrelse förordade utvägen att utbjuda arbetet på entreprenad med rätt för entreprenören att för entreprenadsumman hålla sig allenast till den försumlige väghållaren är icke tillfyllestgörande. Även om detta tillvägagångssätt kan användas, när väghållaren otvivelaktigt är solvent, är det dock omöjligt att tillämpa i de talrika fall, då så ej är förhållandet. I varje fall önska givetvis i regel entreprenörerna att utfå sin ersättning senast omedelbart efter arbetets utförande.

Med hänsyn till vad nu anförts synes det nödvändigt, att tillräckliga medel till förskjutande av betalning för utförd väglagning ställas till landsfiskalens förfogande. Dessa medel böra enligt min mening tillhandahållas av vägkassan och icke av statsverket. Enär väghållningen åligger väghållningsdistriktet såsom en gemensamhet för sig, synes det naturligt, att detta i sista hand får svara även för sådan brist i vägunderhåll, som det ålegat väghållare in natura att avhjälpa. Ej heller lärer det av hänsyn till väghållningsdistriktens ekonomiska bärkraft vara erforderligt att statsverket åtager sig att förskjuta ifrågavarande kostnader, så att väghållningsdistriktet allenast i det fall, att kostnaden icke kunde uttagas av väghållaren, skulle behöva verkställa någon utbetalning.

En lösning av frågan i denna riktning förutsätter en ändring av 35 § i nu gällande väglag. Det kan måhända synas opåkallat att nu vidtaga sådan ändring, då möjligen redan den 1 januari 1925 helt ny lagstiftning på ifrågavarande område kan träda i kraft. Emellertid är det med hänsyn till vägarnas fortgående försämring enligt min mening nödvändigt att omedelbart åvägbringa en bättre ordning uti förevarande avseende.

Jag har dock icke ansett mig böra stanna vid allenast nyssnämnda åtgärd. På sätt i flera av de avgivna yttrandena med styrka framhållits, äro de för försummad väghållning stadgade böterna så låga, att de icke i åsyftad mån fylla sitt ändamål. Enligt vad i vissa yttranden uppgivits, hava i många fall särskilt större väghållare funnit det för sig lägligare att betala ett ringa bötesbelopp än att med avsevärd

kostnad avhjälpa uppkomna brister å dem tilldelade väglotter. Detta förhållande är så mycket betänkligare, som det på somliga orter till följd av sammanhållning mellan väghållarna visat sig ytterst svårt att åvägbringa entreprenad för avhjälpande av dylika brister. Jag har alltså ansett nödigt föreslå en höjning av straffskalan i 77 § första stycket, som nu är 5—20 kronor, till 10—200 kronor. Att vidtaga någon höjning med avseende å straffskalorna i andra och tredje styckena av samma paragraf synes icke oundgängligen påkallat av föreliggande behov.»

Utskottet.

På sätt departementschefen funnit, är den nu tillämpade ordningen för avhjälpande av brister i vägunderhållet på försumlig väghållares bekostnad icke tillfredsställande. För att systemet skall äga nödig effektivitet, fordras nämligen att vederbörande landsfiskal förskjuter de medel, som erfordras för bristernas botande. Huruvida lagstiftningen i detta hänseende skall vinna tillämpning, kommer alltså ytterst att bero på, huruvida landsfiskalen är i den ekonomiska ställning, att han kan uppbringa nödiga medel för ändamålet och vill underkasta sig att måhända för längre tid avvara dessa medel med kanske oviss utsikt att återfå dem. Visserligen håller utskottet före, att, därest landsfiskal på grund av väghållares insolvens i dylikt fall nödgas lida förlust, statsverket icke bör kunna undandraga sig att ersätta förlusten. Åtskilliga länsstyrelser hava även utanordnat förskott till landsfiskaler för avhjälpande av brister i vägunderhållet, men behörigheten av sådan åtgärd synes kunna ifrågasättas, då, på sätt statskontoret anmärkt, inga medel för sådant ändamål anvisats i riksstaten. Fall hava ock anförts, då förlusten kommit att stanna på landsfiskalen. Det ligger emellertid i öppen dag, att även om förlusten slutligen ersättes av statsverket, olägenheterna icke härmed äro avhjälpda. För sådant ändamål fordras, att nödiga medel, så snart sådant av omständigheterna påkallas, tillhandahållas landsfiskalen, så att denne icke, såsom nu är fallet, skall behöva rygga tillbaka för fullgörandet av sin tjänsteplikt av fruktan för de följder i ekonomiskt hänseende, som därmed kunna vara förenade. Utskottet finner alltså ett trängande behov av ändring i detta avseende föreligga; och synes detta behov genom förslaget bestämmelser på ett efter utskottets mening lämpligt sätt bliva tillgodosett.

Beträffande straffpåföljden för försummad väghållning, vilken för närvarande är böter från och med fem till och med tjugu kronor, är denna med hänsyn till nuvarande penningvärde alltför ringa. För att vinna syftet med ifrågavarande straffbestämmelse måste uppenbarligen

straffsatsen höjas, och har utskottet intet att erinra emot vad i sådant avseende föreslagits.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågavarande proposition måtte av Riksdagen bifallas.

Stockholm den 12 maj 1922.

På andra särskilda utskottets vägnar:

AXEL VON SNEIDERN.

Närvarande: herrar von Sneidern, Johansson i Uppmälby, Norin, Borell, Hult, Strömberg, Frändén, Tjällgren, Olof Carlsson, J. Bernhard Johansson, Bondeson, Olsson i Broberg, Anderson i Råstock, greve Hamilton, Strid, Olsson i Blädinge, Sköld, Johansson i Brånalt, Rehn och Brännström.

Reservationer:

1) av herrar *J. B. Johansson, Tjällgren, Olsson* i Broberg och *Olsson* i Blädinge, vilka anför:

»Det nya förslaget innehåller så betydligt skärpta bestämmelser gent emot in naturaväghållarne att vi icke kunnat biträda ifrågavarande lagändring. — Den omständigheten att landsfiskal äger direkt ur väggkassan uttaga den kostnad för väglagning, som genom landsfiskalens föranstaltande utföres, torde kunna verka därhän att tillbörlig hänsyn icke tages till väghållaren, i detta fall fastighetsägaren, varför det kan befaras att sådana väglagningar bliva flera och, vad som här är det viktigaste, även dyrbarare utförda. De ökade anspråken på vägunderhållet berättiga även till ett sådant antagande. Genom förslagets genomförande torde även ökade utgifter påläggas väggkassorna och för vägstyrelserna kommer lagen att innebära, att dessa kunna få ett stort antal tvister med väghållare. — Det synes oss, som om det syfte, man härigenom velat uppnå, kunnat vinnas därigenom, att bestämmelser införas om förmånsrätt för genom landsfiskal utförd väglagning uppkommen kostnad i vederbörandes tillgångar i likhet med t. ex. kommunalutskylder.

De i 77 § väglagen stadgade bötesbeloppen för bristande väghållning nu utgörande lägst 5 högst 20 kronor hava enligt förslaget höjts till lägst 10 högst 200 kronor med den av utskottet antagna motiveringen bl. a. att penningvärdets fall nödvändiggör en sådan höjning. — Vi kunna icke finna, att detta skäl nu bör godtagas. I verkligheten är det även här de ökade anspråken på väghållningen, som framtråda och yrka på skärpta straffbestämmelser mot väghållarna. — Bötesbeloppen synas oss för höga. — Vi fästa uppmärksamheten därå, att näst sista stycket i § 77 i gällande väglag kvarstår oförändrat, som stadgar att, där tillgång till böternas fulla gäldande ej finnes, dessa skola förvandlas enligt allmän lag. Många gånger kan hända, att omständigheter varit vållande till den bristande väghållningen, över vilka den väghållningsskyldige icke kunnat råda, men för vilka denne såsom den ansvarige blivit ådömd böter. Är nu denne därtill insolvent eller i övrigt så fattig, att han ej kunnat gälda böterna, måste han således avtjäna desamma i fängelset. — Vi motsätta oss således även den skärpning i straffbestämmelserna, som föreslagits.

På grund härav få vi hemställa

att förevarande Kungl. Maj:ts proposition n:r 78 måtte av riksdagen avslås.»

2) av herrar *Frändén* och *Brännström*, vilka instämt i herr J. B. Johanssons m. fl. reservation, i vad den innefattar yrkande om avslag å förslaget om ändring av 77 § av gällande väglag.

3) av herr *Hamilton*.